

Куди тече та річка (скорочено)

Улас Самчук

(Уривок з роману "Волинь")

На Різдво

За тиждень перед Різдвяними святами батько залишив каменоломню і був дома, бо зібралось багато роботи.

Він займався ще й кіньми, і це йому вдавалося. Куплені "шкапенята", що ледве волочили ноги, почали швидко поправлятися. Їх вчасно годували січкою й конюшиною, напували джерельною водою, чистили. Коли входив батько, вони його вітали радісним іржанням.

Хист до коней мав і Василь. Він любив до них заходити, доглядав їх, знав усі їх масті, вік та ціну.

Володько на цьому не розуміється, його більше цікавлять книжки, малюнки, музика, школа, неznані місця та розповіді "про незбагнуте".

Поволі наближались свята. Цього року вони не будуть такими пишними, як завжди. Свиню, яку годували, "земля з'їла", а без ковбас, печені та сала яке святкування? Але все—таки сяс—так і назбиралось, адже цілий піст на хлібі та воді, то хай хоч у свято дещо по—людськи. Купили риби, рису, цукру. Мало не два карбованці витратили. Це ж таке марнотратство! Але на Святий вечір, як не кажи, без дванадцяти страв не обійтись. Матвій усіма силами проти таких "забобонів". А от Настя за них горою, бо так робили батьки і діди, і "не добра та пташка, що свого гнізда цурається". Тому мати пече, смажить, варить. До дванадцяти страв, щоправда, не доходила, але була і фасолева юшка з олією, і смажена риба, і вареники з капустою, і кутя з узваром, і калачі. Не забули й про пару пляшок — якщо нагодяться гості.

Володькова турбота — принести сіна на покуть та дідуха з жита, і він робить це так ретельно, як "під який, що служить урочисту службу в церкві". Не міг дочекатись свята, бо так вже йому той піст набрид, а ще та самота й щоденна праця. "Атут ось свято, усього буде повно, і поїдуть до церкви, і побачать усіх своїх..." А потім приїдуть гості, надарують гостинців, копійок. Та й сам піде з колядою до мельника та побережника, і до них колядники завітають зі зіззодою та з дзвінком церковним. "І як тут не радіти зі свята і як тут не метушитись?"

І от нарешті останній день — Свят—Вечір. Вечоріє. Надворі все впорано, січки на цілий тиждень нарізано, дров цілий стос наколено, води помну діжку наношено. У хаті також усе напечене та наварене, і такі тут пахощі, що хоч би й святим був, не втримаєшся — згрішиш і покуштуєш чогось смачного, як мама не бачать.

Нарешті всі сходяться до хати. Володькові не терпиться за стіл, а дорослі чомусь не поспішають. "А тут ще ось засвітили перед образами лампадку та свічки і всім кажуть ставати навколішки і молитися".

У хаті напів'ясно, і тепло, і гарно. Мати застелила стола таким чистим і вишиваним

настільником, що до нього аж страшно доторкнутися. Під скатеркою жито та всіляка пашня, а зверху з одного кінця калач білий з плетінкою, а з другого книш круглий з кружечком.

І отусі, не виключаючи і Хведота, найменшого, моляться. Батько, звичайно, спереду, з книжкою. Молиться довго, широко і уважно хреститься. Зате Василь, а особливо Володько, гонять, ніби на рекорд, ніби їх хто жене в шию. Тому їм швидко не вистачає молитов, вони не знають, що робити, а вставати не можна — гріх великий. Володько переказує ті самі молитви по кілька разів, а думки його давно десть біля столу. А Хведот — той тільки для виду тут же вертиться, бо знає тільки кілька рядків з "Отченашу".